

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai
El. p.: rastine@regula.lt

2019-01- Nr. SD-
| 2019-01-07 Nr. R2-(RPS)-20

DĖL PASIŪLYMŲ ELEKTROS ENERGIJOS REZERVINĖS GALIOS PASLAUGŲ RINKŲ TYRIMO ATASKAITAI

„Lietuvos energijos gamyba“, AB (toliau – Bendrovė) gavo 2019 m. sausio 7 d. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos raštą Nr. R2-(RPS)-20, kuriuo informuojama apie viešajai konsultacijai pateiktą Elektros energijos rezervinės galios paslaugų rinkų tyrimo ataskaitą (toliau – Tyrimo ataskaita).

Bendrovė, susipažinusi su Tyrimo ataskaita, teikia savo pastabas (pridedama).

PRIDEDAMA. Pastabų lentelė, 9 psl.

Finansų ir administravimo direktorius
Kvekšas

Mindaugas

S. Plauskaitė, tel. (8 688) 22 964, el. p. skaiste.plauskaite@le.lt

**„LIETUVOS ENERGIJOS GAMYBA“, AB (TOLIAU – BENDROVĖ) PASIŪLYMAI
ELEKTROS ENERGIJOS REZERVINĖS GALIOS PASLAUGŲ RINKŲ TYRIMO
ATASKAITAI
(TOLIAU – TYRIMO ATASKAITA)**

2019 m. sausio d.

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
1.	<p>Tyrimo ataskaitos 2.2. poskyris. NordBalt susitarimas</p> <p>„<...> Atitinkamai, sisteminė NordBalt susitarimo 6.7.2 papunktyje, NordBalt susitarimo 13 priedo 3.1–3.2 papunkčiuose ir 4 punkte įtvirtintų nuostatų analizė leidžia teigti, kad palaikomosios galios tiekimas yra fakultatyvi iš NordBalt susitarimo kylanti paslauga, dėl ko nei Švedijos, nei Lietuvos perdavimo sistemos operatoriams nėra nustatytas įpareigojimas rezervuoti atitinkamą palaikomąją galią kito perdavimo sistemos operatoriaus užsakymu. Be kita ko, svarbu pabrėžti tai, kad vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 39 dalimi, rezervinė galia yra suprantama kaip nuolatos užtikrinama galia, kai tuo tarpu NordBalt susitarimo nuostatų analizė aiškiai atskleidžia, kad pagal NordBalt susitarimą jungtimi tarp Švedijos ir Lietuvos užtikrinama ne nuolatinė elektros energija, o tik esant laisvos galios atitinkamoje elektros energijos sistemoje. <...>“</p> <p>Tyrimo ataskaitos 2.2. poskyris. LitPol Link susitarimas</p> <p>„<...> Be kita ko, LitPol Link susitarimo 13 priedo 9 punktą nustato, kad susitarimas dėl palaikomosios galios yra galimas tik tuo atveju, kai praėjusios dienos rinkos yra pasibaigusios ir jeigu yra prieinami perdavimo pajėgumai. <...>“</p> <p>Tyrimo ataskaitos 2.3 poskyris. Išvada</p> <p>„<...> Apibendrinant šios ataskaitos 2.2 – 2.3 poskyriuose atliktą analizę, akivaizdu, kad NordBalt bei LitPol Link susitarimų, kuriais sukurtos tarp sisteminės jungtys tarp Lietuvos ir, atitinkamai, Švedijos bei Lenkijos, pagrindu perdavimo sistemos operatoriams nėra įtvirtinta įsipareigojimų nuolatos užtikrinti galią, t. y. minėtų susitarimų pagrindu užtikrinama ne nuolatinis galios prieinamumas jungtyse, o tik esant laisvos galios jungtyje bei atitinkamoje elektros energijos sistemoje gamintojų turimos galios. <...>“</p>	<p>NordBalt ir LitPol Link jungčių atveju nurodoma, jog jos negali būti panaudotos rezervo paslaugoms įsigyti, nes „rezervinė galia yra suprantama kaip nuolatos užtikrinama galia, kai tuo tarpu NordBalt susitarimo nuostatų analizė aiškiai atskleidžia, kad pagal NordBalt susitarimą jungtimi tarp Švedijos ir Lietuvos užtikrinama ne nuolatinė elektros energija, o tik esant laisvos galios atitinkamoje elektros energijos sistemoje“. Bendrovė prašo paaiškinti, ar BRELL susitarimo kontekste tarp šalių dalis pralaidumų yra rezervuojama rezervo paslaugoms ir todėl vertinama, jog BRELL sutarties apimtyje Lietuvos PSO gali įsigyti rezervą, o NordBalt ir LitPol Link – ne.</p>
2.	<p>Tyrimo ataskaitos 2.4 poskyris. Latvijos PSO</p> <p>„<...> Lietuvos PSO nurodė, kad tokia galimybė atsirastų tik sudarius atitinkamus susitarimus ir atlikus analizę, kokią įtaką tarp sisteminių jungčių pralaidumo panaudojimas rezervinėms paslaugoms turėtų elektros energijos rinkai. <...>“</p>	<p>Bendrovė prašo patikslinti, kaip šis teiginys suderinamas su ankstesniuose Tyrimo ataskaitos skyriuose įvardijama faktine informacija apie 300 MW galios rezervo poreikio užsitikrinimą kaimyninėse šalyse? Šioje dalyje nurodoma, jog mainai negali vykti, tačiau vis tiek iš kaimyninių šalių užsitikrinamas 300 MW rezervas.</p>
3.	<p>Tyrimo ataskaitos 3.3 poskyris</p> <p>„<...> Atkreiptinas dėmesys, kad avarinio aktyviosios galios rezervo paslaugos rinkoje teikiamos paslaugos, kurie skirti galios ir elektros energijos trūkimui elektros energetikos sistemos valdymo rajone kompensuoti dėl avarijos atsijungus elektros energijos gamybos šaltiniui arba elektros tinklų įrenginiui, ir antrinis aktyviosios galios rezervas nuokrypiams reguliuoti paslaugos rinkoje teikiamos paslaugos pagal Tinklų taisyklėse nustatytus techninius reikalavimus nesiskiria, tačiau skiriasi šių paslaugų tikslas, t. y. paslaugos teikiami antrinėje aktyviosios galios rezervų nuokrypiams reguliuoti paslaugos rinkoje skirti iš esmės atlikti sistemos balansavimo funkciją, o paslaugos teikiami antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo paslaugos rinkoje – įvykus avarijai pakeisti galios praradimą. Taip pat pažymėtina, kad perdavimo sistemos operatorius Anketoje nurodė, kad skiriasi ir šių paslaugų teikimo apimtys, t. y. paslaugos antrinio aktyviosios galios rezervo nuokrypiams reguliuoti paslaugos rinkoje užsakomos 21 MW apimtimi, o paslaugos</p>	<p>Prašome suderinti vartojamų žodžių linksnius.</p>

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
	antrinio avarinio aktyviosios galios rezervu paslaugos rinkoje – 400 MW apimtimi. Todėl, šiame tyrime analizuojamos atskiros šių paslaugų rinkos. <...>“	
4.	Tyrimo ataskaitos 3.3. poskyris „<...> Geografinė teritorija. Lietuvos geografinė teritorija – 400 MW. BRELL šalių teritorija – 300 MW. <...>“	Šio Tyrimo ataskaitos 18 psl. nurodoma, jog rezervu manai taip Lietuvos ir kitų šalių negalimi, kol neatlikta kaštų ir naudos analizė, ir nėra susitarimų, leidžiančių rezervuoti jungčių pralaidumus rezervams užtikrinti. Bendrovės vertinimu, toks rinkos traktavimas nėra suderinamas su ankstesniais Tyrimo ataskaitos teiginiais dėl tinklų kodeksų įgyvendinimo būtinybės. Prašome patikslinti Antrinio avarinio aktyviosios galios rezervu paslaugos rinkos apibrėžimą, sujungiant bendrą rezervu poreikį (700 MW) į vieną rinką.
5.	Tyrimo ataskaitos 3.3.2.3. poskyris „<...> Atkreiptinas dėmesys, kad pagal BRELL susitarimo 3.1 papunktį, kiekviena šalis įsipareigoja savo energetikos sistemoje palaikyti po 100 MW rezervu, kuris kitų šalių prašymu privalo būti aktyvuojamas. <...>“	Bendrovė prašo patikslinti, kaip šis teiginys suderinamas su Tyrimo ataskaitos 3.3.2.2 poskyrio teiginiais, jog rezervu paslaugų užtikrinimas kitose šalyse yra negalimas dėl nesuderintų tinklų kodeksų ir neatliktos kaštų ir naudos analizės.
6.	Tyrimo ataskaitos 3.3.2.3 poskyrio 2 lentelė	Tyrimo ataskaitos 1.3 poskyryje nurodyta, jog tiriamasis laikotarpis prasideda nuo 2016 metų, todėl prašome pašalinti skaičiavimus 2013–2015 metų laikotarpiui arba paaiškinti, koku pagrindu jie yra atliekami.
7.	Tyrimo ataskaitos 3.6. poskyrio 3 pav.	Šiame paveikslėlyje yra pateikiama informacija, kuri Tyrimo ataskaitos 1–3 skyriuose nebuvo nagrinėta ir aprašyta (kurie subjektai reguliuojami, kurie nereguliuojami ir kokiais atvejais). Jeigu VKEKK ketina tokią schemą naudoti, ją siūlytume pateikti prie Tyrimo ataskaitos išvadų. Taip pat prašytume tiksliau suformuluoti dešiniojo stulpelio informaciją. Pagal 5 - 7 langelius nėra iki galo aišku, kada konkrečiai mažesnieji gamintojai yra reguliuojami.
8.	Tyrimo ataskaitos 4.1.1. poskyris „<...> 1. Asmuo, ketinantis statyti (įrengti) naują energetikos objektą (elektrinę) ar padidinti esamų elektros energijos gamybos įrenginių įrengtąją galią rekonstruodamas ar pakeisdamas esamus arba statydamas papildomus elektros energijos gamybos įrenginius, ar rekonstruoti veikiančius elektros energijos gamybos įrenginius, pritaikant juos kitos rūšies kuro (iškastinio kuro ar atsinaujinančių energijos išteklių) naudojimui, privalo Elektros energetikos įstatymo 16 straipsnyje bei Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2013 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. 1-212 „Dėl Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. liepos 2 d. įsakymo Nr. 1-171 redakcija), nustatyta tvarka gauti leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus. Elektros energetikos įstatymo 17 straipsnyje 2 dalyje bei Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklių 35 punkte nustatyta, kad leidimus išduodanti institucija – Valstybinė energetikos inspekcija – privalo pareiškėjui išduoti leidimą per 30 kalendorinių dienų nuo reikiamų duomenų ir dokumentų gavimo dienos arba pateikti rašytinį motyvuotą atsisakymą išduoti leidimą. Jeigu pateikti ne visi leidimui išduoti reikalingi dokumentai arba pateikti duomenys yra neteisingi, taip pat jeigu jų nepakanka nustatyti, ar dokumentai atitinka nustatytus reikalavimus, Valstybinė energetikos inspekcija ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo registravimo leidimus išduodančioje institucijoje dienos praneša asmeniui, kad būtina pateikti trūkstamus dokumentus ar informaciją. Asmuo trūkstamus dokumentus ar informaciją pateikia ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo gavimo dienos. Jeigu asmuo per nustatytą terminą pateikia trūkstamus dokumentus ar informaciją, taip pašalindamas aplinkybes, trukdančias išduoti leidimą, leidimas išduodamas aukščiau minėtu terminu, t. y. per 30 kalendorinių dienų. <...>“	Tai nėra paskutinė įsakymo redakcija, paskutinė redakcija - 2017 m. gruodžio 22 d. Nr. 1-332. Prie kitų teisės aktų redakcijos nėra nurodomos, todėl prašome paaiškinti, kuo ši redakcija yra svarbi arba pašalinti nurodytą įsakymo redakciją.
9.	Tyrimo ataskaitos 4.2. poskyrio 4 pav.	Nurodoma, kad LE valdo 96,82 proc. akcijų, bet paveikslėlyje – 100. Taip pat paveikslėlyje nėra UAB „Vėjo vatas“ ir UAB „Vėjo gūsis“, apie kurių įsigijimą VKEKK buvo informuota Bendrovės 2019 m. sausio 2 d. raštu Nr. SD-3.

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
10.	Tyrimo ataskaitos 4.3.1 poskyris „<...> Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Lietuvoje egzistuoja vienas elektros energijos gamintojas, galintis teikti šią paslaugą – LEG KHAE. <...>“	Išvada, Bendrovės vertinimu, yra netiksli, nes Lietuvoje gali veikti elektrinės, gaminančios elektros energiją visus metus savoms reikmėms, kurios besisukančia galia turėtų galimybę teikti antrinio avarinio galios rezervo paslaugą. Prašome VKEKK patikslinti, ar AB „Orlen Lietuva“, AB „Achema“ (įvertinus teisės aktų pakeitimus dėl galėjimo teikti rezervinę galią prisijungus prie skirstomojo tinklo), Lifosa, ir kt. tikrai negalėtų teikti paslaugos. Nesinorėtų, jog susidarytų tokia situacija, kai Komisijos išvados prieštarauja jau pirmosios atrankos dalyvių skaičiui, kurią, kaip įvardinta, planuojama daryti 2020 metams. Ar tokiu atveju Komisija nedelsiant atnaujintų rezervinės galios rinkos tyrimą?
11.	Tyrimo ataskaitos 4.3.1. poskyrio 6 lentelė	2018 m. gruodžio 31 d. Bendrovės valdyba priėmė sprendimą pripažinti netekusiu galios Bendrovės valdybos 2018 m. lapkričio 15 d. sprendimą. Informacija apie sprendimą paskelbta ir prieinama viešai https://cns.omxgroup.com/cdsPublic/viewDisclosure.action?disclosureId=870127&messageId=1094939 . Atitinkamai turėtų būti pakoreguota 2019 m. Bendrovės turimoji galia iš 675 MW į 900 MW.
12.	Tyrimo ataskaitos 4.3.2. poskyris „<...> Pažymėtina, kad ši paslauga pirmą kartą buvo užsakoma 2016 m. PSO organizuojant šios paslaugos užsakymui aukcioną 2017 metams. Atsižvelgiant į tai, šiame poskyryje pateikiami 2017–2019 m. vykdytų aukcionų, skirtų Tretinio rezervo paslaugos įsigijimui, rezultatai, kurie turi įtakos vertinant potencialią konkurenciją ir galimybės taikyti nepagrįstas (pernelyg dideles) kainas ar grobuonišką kainodarą.“	Nors nurodoma, kad šiame poskyryje pateikiami 2017-2019 m., vykdytų aukcionų, skirtų Tretinio rezervo paslaugos įsigijimui, rezultatai, tačiau šio poskyrio išvada padaroma apie 2016-2019 m. laikotarpį ir 2016 m., kuriems Tretinio rezervo paslauga nebuvo įsigyta aukciono būdu, taip pat yra vertinami. Atsižvelgiant į tai, jog pagal tyrimo komisiją 2016 m. neturi įtakos vertinant potencialią konkurenciją ir galimybes taikyti nepagrįstas kainas ar grobuonišką kainodarą, informacija apie 2016 m. iš šio poskyrio turi būti pašalinta, atitinkamai pakoreguojant ir poskyrio išvadą.
13.	Tyrimo ataskaitos 4.3.2.1. poskyris „<...> Apibendrinant 2016 m. Aukciono rezultatus, galima daryti išvadą, kad tretinio aktyviosios galios rezervo aukcionas neįvyko dėl LEG veiksmų, t. y. dėl to, jog (1) LEG aukcione pateikė pasiūlymus, kurie neatitiko 2016 m. Aukciono reglamento sąlygų – LEG pateikti pasiūlymai viršijo 2016 m. kainos nutarimu nustatytą tretinio aktyviosios galios rezervo kainos viršutinę ribą (10,04 EUR/MW/val.), pažeidžiant 2016 m. Aukciono reglamento 4.9 papunktį, taip pat (2) juose buvo numatytos papildomos sąlygos, pažeidžiant 2016 m. Aukciono reglamento 5.4 papunktį bei dėl to, jog (3) likusių Lietuvos elektros energijos gamintojų turimos galios (165 MW) neužteko padengti PSO tretinio aktyviosios galios rezervo paslaugos 2017 metų poreikio (224 MW). Atlikusi neplaninį patikrinimą, Komisija LEG veiksmus, kai 2016 m. Aukcione buvo pateiktas pasiūlymas, viršijantis 2016 m. kainos nutarimo 2 punktu nustatytą tretinio aktyviosios galios rezervo užtikrinimo paslaugos kainos viršutinę ribą 2017 metams, įvertino kaip pažeidžiančius teisės aktų reikalavimus. Negana to, tokie LEG veiksmai lėmė, jog 2016 m. Aukcionas buvo nutrauktas. Paaiškėjus visų 2016 m. Aukciono dalyvių pateiktiems pasiūlymams, LEG derybose su PSO tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio galios rezervo atstatymui, skirtingai nei teikdama pasiūlymą 2016 m. Aukcione, kainos pasiūlymą pateikė pakeitusi kurą, kurį deginant bus gaminama elektros energija, iš gamtinių dujų į mazutą, tokiu būdu pasiūlydama mažiausią kainą ir užsitikrindama teisę teikti tretinio aktyviosios galios rezervo paslaugą.“	Bendrovė pažymi, jog Tyrimo ataskaitoje pateiktas vertinimas turi būti objektyvus ir paremtas faktinėmis aplinkybėmis, bet ne jokiais įrodymais nepagrįstomis prielaidomis. Bendrovė pabrėžia, jog 2016 m. Aukcionas neįvyko ne dėl Bendrovės veiksmų, tačiau dėl to, jog kitų gamintojų pasiūlytas galios kiekis buvo mažesnis nei PSO poreikis. Būtent ši priežastis PSO buvo įvardinta kaip ta, kuri ir lėmė 2016 m. Aukciono nutraukimą. Ta aplinkybė, jog Bendrovės pateiktas pasiūlymas neatitiko 2016 m. Aukciono reglamento lėmė tai, jog Bendrovės pasiūlymas buvo atmetas. Pažymėtina, kad vieno iš aukciono dalyvių pasiūlymo atmetimas savaime nelemia tokio aukciono nutraukimo, taip pat niekaip neįrodo, jog toks pasiūlymas buvo pateiktas tyčia, turint aiškų tikslą nutraukti aukcioną. Atsižvelgdama į tai, Bendrovė prašo pakoreguoti 2016 m. Aukciono rezultatų apibendrinimą ir pašalinti teiginius, jog 2016 m. Aukcionas neįvyko dėl Bendrovės veiksmų ir tai, jog Bendrovės veiksmai lėmė pastarojo nutraukimą.
14.	Tyrimo ataskaitos 4.3.2.3. poskyris „<...> PSO 2018 m. gruodžio 7 d. viešai paskelbė įvykusio tretinio aktyviosios galios rezervo aukciono rezultatus ir pateikė preliminarį aukciono rezultatų suvestinę. PSO informavo, kad 2019 m. Tretinio rezervo paslaugą (260 MW per val.) užtikrins AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė. Šios paslaugos teikimui kainos pasiūlymą taip pat teikė ir LEG, tačiau įvertinus suminius paslaugos užsakymo kaštus LEG kainos pasiūlymas nelaimėjo aukcione. 7 lentelėje pateikiami šią 2016–2019 m. paslaugą teikę elektros energijos gamintojai ir paslaugos teikimo apimtys (MW).<...>“	LITGRID AB 2018 m. gruodžio 7 d. viešai paskelbė galutinius tretinio aktyviosios galios rezervo aukciono rezultatus, o 2018 m. gruodžio 31 d. viešai paskelbė, jog visi aukciono laimėtojai sėkmingai atliko natūrinius bandymus. Atitinkamai šia informacija turėtų būti atnaujinta Tyrimo ataskaita.
15.	Tyrimo ataskaitos 4.3.2.3. poskyrio 7 lentelė Tyrimo ataskaitos 4.3.3. poskyris „<...> PSO 2018 m. gruodžio 7 d. viešai paskelbė įvykusio tretinio aktyviosios galios rezervo aukciono rezultatus ir pateikė preliminarį aukciono rezultatų suvestinę. Taip pat PSO 2018 m. spalio 9 d. raštu Nr. SD-KONF-108 informavo, kad 2019 m. Tretinio 330 kV rezervo paslaugą	Atsižvelgiant į tai, jog sutartys su tretinio aktyviosios galios rezervo aukciono laimėtojais jau yra pasirašytos, 2019 m. kiekis turėtų būti vertintinas kaip faktinis, o ne planuojamas užsakyti, aukciono rezultatų suvestinė ne preliminarinė.

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
	260 MW per val. apimtimi užtikrins LEG padalinio Lietuvos elektrinės kombinuoto ciklo blokas. Pagal PSO pateiktą aukciono protokolą, LEG buvo vienintelis elektros energijos gamintojas, kuris dalyvavo šio tipo aukcione. <...>“	
16.	Tyrimo ataskaitos 4.3.3. poskyrio 8 lentelė	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atsižvelgiant į tai, jog sutartys su tretinio aktyviosios galios rezervo aukciono laimėtojais jau yra pasirašytos, 2019 m. kiekis turėtų būti vertintinas kaip faktinis, o ne planuojamas užsakyti. 2. Maksimalus visų blokų atleidimas turėtų įvertinti mažesnę maksimalią galią šiltoju laikotarpiu. 3. Bendrovės vertinimu 2018 m. rodiklis turėtų būti patikslintas eliminuojant užkonservuoto bloko, t.y. 7 bloko galią, vertinant analogiškai, kaip a) KHAE galią, prieinamą antriniam galios rezervui; b) KTE galią 2016 m. 4. Bendrovės vertinimu 2019 m. rodiklis turėtų būti patikslintas eliminuojant užkonservuotų blokų, t.y. 7 ir 8 blokų galią, vertinant analogiškai, kaip a) KHAE galią, prieinamą antriniam galios rezervui; b) KTE galią 2016 m.
17.	Tyrimo ataskaitos 4.3.4. poskyris	Pagal Elektros tinklų naudojimo taisyklių, pavirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1-116 „Dėl Elektros tinklų naudojimo taisyklių patvirtinimo“, 46.1.5 papunktį izoliuotas elektros energetikos sistemos dalies darbas yra priskirtas prie avarijų ir sutrikimų prevencijos priemonės. Pagal VKEKK Dujų ir elektros departamento Elektros skyriaus 2018 m. lapkričio 30 d. pažymą Nr. O5E-341 izoliuoto darbo bandymo sąnaudoms buvo priskirtos avarijų, sutrikimų prevencijos ir likvidavimo paslaugos sąnaudoms, bet ne Tretinio rezervo ar Tretinio 330 kV rezervo paslaugų sąnaudoms. Tai yra patvirtinta ir šios ataskaitos 78 psl. Atitinkamai šios ataskaitos 38 psl. nurodyta, jog reaktyviosios galios ir įtampos valdymas bei avarijos paslauga nėra rezervinės galios paslaugos nėra rezervinės galios paslaugos, todėl nebus vertinamos rezervinės galios rinkos tyrimo apimtyje. Atsižvelgiant į tai, 2019 m. Baltijos šalių elektros energetikos sistemos izoliuoto darbo bandymas negali būti vertinamas šio tyrimo apimtyje ir iš Tyrimo ataskaitos turi būti pašalintas.
18.	Tyrimo ataskaitos 4.4.3. poskyris	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tyrimo ataskaitos 4.3.2 poskyryje yra nurodyta, kad vertinant potencialią konkurenciją ir galimybes taikyti nepagrįstas kainas ar grobuonišką kainodarą yra reikšmingas 2017-2019 metų laikotarpis, todėl prašome pagrįsti, kodėl yra vertinama koncentracija 2016 m., kai Tretinio rezervo paslauga nebuvo užsakoma aukciono būdu, arba pašalinti šią informaciją. 2. Bendrovės vertinimu, pagal galią HHI skaičiuoti nėra teisinga, nes tai neatspindi fakto – kaip realiai atrodė rinkos dalyviai.
19.	Tyrimo ataskaitos 4.4.3. poskyrio 10 lentelė	Bendrovės Elektrinių turimoji galia, MW 2018 m. ir 2019 m. turėtų būti patikslinta. Bendrovės vertinimu rodiklis turėtų būti patikslintas eliminuojant užkonservuotų blokų, t.y. 7 ir 8 blokų galią, vertinant analogiškai, kaip a) KHAE galią, prieinamą antriniam galios rezervui; b) KTE galią 2016 m. Atkreipiame dėmesį, jog KTE naujų galios pajėgumų 2017 m. lyginant su 2016 m. neišvystė.
20.	Tyrimo ataskaitos 4.4.3 poskyrio 7 pav.	Grafike pateikiami tik 2019 m., todėl 7 pav. pavadinimas tikslintinas.
21.	Tyrimo ataskaitos 4.4.4. poskyris „<...> 1. Antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo paslaugos rinkoje potencialios konkurencijos nėra, kadangi technines charakteristikas teikti šią paslaugą turi vienas elektros energijos gamintojas – LEG padalinys KHAE, kuris tiriamuoju laikotarpiu užėmė 100 proc. šios paslaugos rinkos. <...>“	Kaip įvardinta anksčiau, Bendrovės vertinimu, ši išvada tikslintina atsižvelgiant į tai, kad: a) Lietuvoje gali veikti elektrinės, gaminančios visus metus savoms reikmėms, kurios besisukančia galia turėtų galimybę teikti antrinio avarinio galios rezervo paslaugą. Prašome VKEKK patikslinti, ar Orlen, Achema (įvertinus teisės aktų pakeitimus dėl galėjimo teikti rezervinę galią prisijungus prie skirstomojo tinklo ¹), Lifosa, ir kt. tikrai negalėtų teikti paslaugos. b) dalis antrinio avarinio galios rezervo jau dabar yra įsigyjama/užsitikrinama iš kitų šalių perdavimo sistemų operatorių, kad rodo, jog galios rezervo rinka yra tarptautinė, o ne Lietuvos.

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/a8adb810045111e98a758703636ea610?positionInSearchResults=5&searchModelUUID=34a1bcf9-61df-40f4-b3e7-8a36ecde4320>

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
22.	Tyrimo ataskaitos 4.4.4. poskyris „<...> 3. Tretinio rezervu rinkoje elektros energijos gamintojų užimama rinkos dalis pagal teikiamas paslaugas apimtį keitėsi iš esmės nuo 2018 m. PSO pradėjus organizuoti Tretinio rezervu aukcionus. <...>“	1. Klaidinantis teiginys, nes aukcionai pradėti organizuoti ne nuo 2018 metų. 2. Pažymėtina, kad vien faktas, kad aukcioną dėl rezervu teikimo 2017 metams laimėjo Bendrovė visa apimtimi, nereiškia, kad nebuvo konkurencijos.
23.	Tyrimo ataskaitos 4.4.4. poskyris „<...> 4. Rinkoje pagal turimą galią dominuoja vienas elektros energijos gamintojas – LEG padalinys Lietuvos elektrinė, kurio vienintelio turima galia gali padengti visą Tretinio rezervu galios poreikį. Remiantis Tretinio rezervu galios aukciono 2017–2019 m. rezultatais LEG buvo vienintelis elektros energijos gamintojas, kurio pasiūlyta Tretinio rezervu teikimo galia kiekvienais metais būtų 100 % būtų padengusi visą PSO šios paslaugos poreikį. <...>“	1. Neaišku, kuo remiantis padaryta tokia išvada, nes tokia analizė šiame poskyryje nėra atlikta. 2. Iš 2018-2019 m. aukcionų rezultatų, kuomet Bendrovė, nors ir disponuodama didžiausia elektrinių įrengtąja galia, nelaimėjo aukcionų, akivaizdu, jog elektrinių įrengtosios galios dydis nėra veiksnys, lemiantis gamintojo įtaką rinkoje. Aukciono reglamentas nereikalauja atrinkti laimėtojo, kuris vienas pats būtų pajėgus padengti visą tretinio rezervu poreikį. Todėl gali būti įvairios kombinacijos, o svarbiausia – mažiausia kaina. Atitinkamai tokia išvada, implikuojanti Bendrovės galią rinkoje, turi būti šalinama.
24.	Tyrimo ataskaitos 4.4.4. poskyris „<...> 5. Rinkos koncentracijos lygis labai aukštas. Rinkoje yra 4 elektros energijos gamintojai (AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė ir LEG), galintys teikti Tretinio rezervu paslaugą.“	1. Pagal Tyrimo ataskaitos 4.4 poskyrio dalį, teigiančią, jog „Jei C1 daugiau kaip 40 proc., rinkoje yra dominuojančią padėtį užimantis rinkos dalyvis“ siūlytume aiškiai įvardinti, jog AB „Orlen Lietuva“ ir UAB Kauno termofikacijos elektrinė yra dominuojantys rinkos dalyviai, nes jų disponuojama galia sudaro daugiau nei 40% rinkos.
25.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1. poskyris	1. Bendrovė prašo paaiškinti, kas ir kokių pagrindu yra laikoma pernelyg didelėmis kainomis. 2. Nėra aišku, kodėl šioje vietoje, kalbant apie galimybę naudotis rinkos galia, yra taikomas SNIPP testas, kuris iš tikrųjų yra naudojamas nustatyti rinkos apibrėžimą. Todėl iš šio testo išvados savaime nei įrodo, nei neįrodo fakto apie rinkos dalyvio galimybę taikyti pernelyg dideles kainas.
26.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.1. poskyris „Kaip konstatuota šios ataskaitos 4.3.1 poskyryje, LEG šiuo metu yra vienintelis rinkos dalyvis, galintis užtikrinti elektros energijos rezervinės galios paslaugų antrinio avarinio galios rezervu teikimo pastovumą visus metus, Tiriamuoju laikotarpiu teikęs paslaugą 100 proc. Potencialios konkurencijos galimybių šioje rinkoje taip pat nenustatyta. Taigi LEG užima 100 proc. antrinio avarinio rezervu galios rinkos, atitinkamai darytina išvada, kad asmuo turi galimybes taikyti nepagrįstas teikiamų paslaugų kainas. <...>“	Tyrimo ataskaitos 4.3.1. poskyryje teigiama, kad „PSO Anketoje taip pat įvardinti ir Lietuvoje veikiančios elektros energijos gamintojai, kurie gali teikti šią paslaugą – LEG padalinio Lietuvos elektrinės 7, 8 blokai, kombinuoto ciklo blokas bei padalinio KHAE visi 4 agregatai, taip pat AB „Orlen Lietuva“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė ir AB „Panevėžio energija“. Bendrovė prašo paaiškinti, kodėl teigiama, kad potencialios konkurencijos nenustatyta.
27.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3. poskyris	Pagal Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 66 str. 1 d. asmuo laikomas turinčiu didelę įtaką elektros energijos rinkoje, jeigu jis vienas ar kartu su kitais asmenimis užima padėtį, prilygintą dominuojančiai, tai yra tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir vartotojų. Kaip yra nurodęs LVAT 2016 m. spalio 17 d sprendime adm. byloje Nr. eA-596-858/2016, „<...> Elektros energetikos įstatymo 66 straipsnio 1 dalyje pateiktas asmens, turinčio didelę įtaką elektros energijos rinkoje, apibrėžimas (asmuo laikomas turinčiu didelę įtaką elektros energijos rinkoje, jeigu jis vienas ar kartu su kitais asmenimis užima padėtį, prilygintą dominuojančiai, tai yra tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir vartotojų) yra iš esmės analogiškas konkurencijos teisėje vartojamai dominuojančio ūkio subjekto sąvokai <...>“. Dominuojančios padėties sąvoką apibrėžia Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 3 str. 2 d., pagal kurią „dominuojanti padėtis – vieno ar daugiau ūkio subjektų padėtis atitinkamoje rinkoje, kai tiesiogiai nesusiduriama su konkurencija arba kuri sudaro galimybę daryti vienpusę lemiamą įtaką atitinkamoje rinkoje veiksmingai ribojant konkurenciją. Jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad ūkio subjektas (išskyrus mažmeninę prekybą besiverčiantį ūkio subjektą) užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, jeigu jo rinkos dalis sudaro ne mažiau kaip 40 procentų <...>“. Pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimu Nr. 52 patvirtintų paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo 10 punktą subjekto galimybės daryti vienpusę lemiamą įtaką labai priklauso nuo jo dalies atitinkamoje rinkoje dydžio, todėl pirmiausiai reikia nustatyti rinkos dalį. Paprastai ūkio subjektas negali daryti vienpusės lemiamos įtakos ir nebus dominuojantis rinkoje, jei jo dalis šioje rinkoje yra santykinai maža. Pagal tų pačių paaiškinimų 12 ir 13 punktus, reikia įvertinti rinkos dalių pasiskirstymą bei rinkos dalies stabilumą.

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
		<p>Taigi ūkio subjekto dominavimas turi būti nustatomas atsižvelgiant į aiškiai suformuluotas taisykles, t. y. nustačius konkuruojančius ūkio subjektus, jų užimamą rinkos dalį, rinkos dalių pasiskirstymą, stabilumą bei kitas reikšmingas aplinkybes. Hipotetinių situacijų modeliavimo scenarijai atitinkamoje rinkoje nėra būdas nustatyti ūkio subjekto dominavimą rinkoje, todėl šių scenarijų pagrindu atliktas dominuojančių subjektų nustatymas nėra pagrįstas.</p> <p>Taip pat dominuojančios padėties ar didelę įtaką turinčio subjekto padėties nustatymas negali būti nustatomas vien tik atsižvelgiant į rinkos dalį. Tai yra ekonominės – rinkos galios turėjimas elgtis nepriklausomai. Atitinkamai turi būti nustatinėjama – ar Bendrovė bei kiti rinkos dalyviai turi realią, o ne hipotetinę/teorinę galimybę elgtis nepriklausomai.</p> <p>Iš Tyrimo ataskaitos nėra aišku, kodėl yra vertinamos hipotetinės situacijos:</p> <p>(i) rinkos galios įgyvendinimas turi būti realus. Nustačius kainų reguliavimo įpareigojimą vien tik atsižvelgiant į hipotetines prielaidas, tokiu atveju kainos reguliuojamos galėtų būti visiškai nepriklausant nuo tuo metu galiojančios faktinės situacijos rinkoje.</p> <p>(ii) Atkreiptinas dėmesys, kad rinkos galia gali būti nustatoma tik tuo atveju, kai ūkio subjektas pats nepriklausomai turi galimybę veikti rinkoje. Šiuo atveju, ne ūkio subjektas, bet PSO nustato poreikį, kuris niekaip nepriklauso nuo ūkių subjektų valios.</p> <p>(iii) Ekonomikos teorijoje yra laikoma, kad aukcionai, kuriuose pagrindinis yra mažiausios kainos kriterijus, savaime yra konkurencingi. Todėl šiuo metu galiojanti tvarka pašalina bet kokią abejonę dėl galimybių taikyti nepagrįstai dideles kainas, kadangi mažiausios kainos kriterijus yra esminis.</p> <p>(iv) Net ir tuo atveju, jei aukcione dalyvautų tik vienas gamintojas, reikėtų ne automatiškai nustatyti kainos reguliavimą, o išsiaiškinti, kodėl dalyvavo tik vienas gamintojas. Turi būti įsivertinama, ar aukciono taisyklės yra orientuotos į konkurencijos skatinimą.</p>
28.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3. poskyris</p> <p>„Pastebėtina, kad vienam ūkio subjektui LEG tiriamuoju laikotarpiu buvo taikomas kainų reguliavimo įpareigojimas rezervinių paslaugų galios rinkoje, kurį vykdant paslaugų kainos negalėjo būti mažesnės ar didesnės (įvertinus numatytą investicijų grąžos dydį) nei sąnaudos. <...>“</p>	<p>Šis teiginys tikslintinas, nes Bendrovei buvo nustatoma tik kainos viršutinė, o ne apatinė riba.</p>
29.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3 poskyris</p> <p>„ <...> 1. Kai PSO poreikis mažesnis arba lygus elektros energijos gamintojų (išskyrus LEG) turimajai šios paslaugos teikimo galiai; <...>“</p>	<p>1. Nėra nurodyta, kokia yra turima elektros energijos gamintojų (išskyrus LEG) galia, todėl nėra aišku, kada įmanomas toks scenarijus.</p> <p>2. Prašome paaiškinti, kodėl nėra vertinamas toks scenarijus, kuomet PSO poreikis būtų mažesnis nei Bendrovės įrenginių minimali galima pasiūlyti galia. Pažymėtina, kad tokiu atveju Bendrovė net negalėtų dalyvauti aukcione ir konkuruoti su kitais gamintojais.</p>
30.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.1. poskyrio 9 pav.</p>	<p>1. Iš šiame poskyryje nurodytos informacijos matyti, kad 3 ūkio subjektai yra pasiskirstę Tretinio rezervo rinką:</p> <p>(i) ORLEN 2018 m. užėmė beveik 54 proc., o 2019 m. – 48 proc. rinkos;</p> <p>(ii) KTE 2018 m. užėmė beveik 43 proc., o 2019 m. – 40 proc. rinkos.</p> <p>Kaip nurodyta aukščiau, pagal Konkurencijos įstatymo 3 str. 2 d., jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad ūkio subjektas (išskyrus mažmenine prekyba besiverčiantį ūkio subjektą) užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, jeigu jo rinkos dalis sudaro ne mažiau kaip 40 procentų.</p> <p>2. Šios rinkos pasiskirstymas yra stabilus 2 metus iš eilės ir Bendrovės rinkos dalis 2 metus iš eilės lygi 0.</p> <p>Prašome paaiškinti, kodėl nebuvo įvertinta ORLEN ir KTE įtaka rinkoje.</p>
31.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.1. poskyris 13 lentelė</p>	<p>1. Kadangi: a) skaičiuota suminė vidutinė kitų gamintojų kaina nustatant laimėtojus, o AB „Panevėžio energija“ teikia paslaugą nepaisant to, jog pateikė didžiausios kainos pasiūlymą; b) Paslaugos teikėjų pasiūlytas kiekis idealiai atitiko užsakomo rezervo paslaugos kiekį nepaisant to, jog du paslaugos teikėjai nepasiūlė maksimalaus techniškai galimo galios kiekio; Bendrovės vertinimu, VKEKK turėtų pripažinti paslaugų teikėjus, kaip veikiančius kartu, nes būtent vienas ar keli iš jų gali taikyti nepagrįstai dideles kainas ir tai rodo 2019 m. pavyzdys, kai paslaugas teikia paslaugų teikėjas, pasiūlęs didžiausią kainą.</p> <p>2. Sumaišyti kiekių ir kainos 2018 m. skirtingų gamintojų.</p>

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
		3. Pagal aukciono reglamento 6.11 papunktį viešai yra skelbiama galutinė Aukciono laimėtojų eilė, Rezervų apimtis ir Rezervo paslaugos kaina, bet ne aukciono dalyvių pasiūlymai. Pažymėtina, kad Bendrovė, teigdama pasiūlymą pagal aukciono reglamentą užklijuotame voke, ant jo aiškiai pažymėjo, kad jis yra konfidencialus. Bendrovė prašo VKEKK nurodyti, kokių teisiniu pagrindu vadovaujantis buvo atskleisti Bendrovės pasiūlymai, kurie pagal aukciono reglamentą nėra viešinami, o Bendrovės aiškiai įvardinti kaip konfidencialūs.
32.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.1. poskyris „<...> Išvada. Atlikus vertinimą matyti, kad galimybių taikyti nepagrįstai dideles kainas, nepaisant LEG turimų didelių instaliuotų pajėgumų šiuo atveju nebūtų, kadangi LEG kaip ir kiti gamintojai konkuruoja dėl Tretinio rezervo rinkos dalies, nes gamintojų turimų pajėgumų suma viršija PSO poreikį.“	Išvada turėtų apimti ankstesniame komentare įvardintą aspektą, kad tarp likusių gamintojų yra akivaizdžių galimybių taikyti nepagrįstai dideles kainas – 2019 m. paslaugas teikia didžiausią kainos pasiūlymą pateikęs teikėjas.
33.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.2. poskyris	1. Pagal Tyrimo ataskaitos 9 lentelę KTE, ORLEN ir PE bendra suminė įrenginių galia yra 328 MW, kai tuo tarpu PSO didžiausias poreikis per 3 metus buvo 260 MW. Kaip parodo aukciono rezultatai 2018-2019 metams, ORLEN, KTE ir PE galios pakanka padengti visą PSO Tretinio rezervo poreikį, todėl teikti mažesnės galios pasiūlymus yra pačių gamintojų apsisprendimas ir laisva valia, kuriai bendrovė negali turėti jokios įtakos. Bendrovės padėties vertinimas negali priklausyti nuo to, kokius pasiūlymus teiktų ar ne kiti dalyviai. 2. Dominavimas atitinkamoje rinkoje susijęs su galimybe daryti įtaką rinkoje tęstiniu laikotarpiu, tuo tarpu, kaip rodo vėlesnių metų aukcionų rezultatai, Bendrovė šios paslaugos neteikia jau 2 metus iš eilės – Bendrovės rinkos dalis 2 metus iš eilės yra lygi 0. 3. PSO priėmė sprendimą paslaugą užsakyti iš Bendrovės ne dėl to, jog neužteko kitų gamintojų galios, o dėl to, jog, kaip nurodyta šios ataskaitos 62 psl., PSO įvertino visų dalyvių pasiūlymus ir nustatė, kad ekonomiškiausias būdas užtikrinti šią paslaugą yra ją įsigyti iš Bendrovės.
34.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.2. poskyrio 14 lentelė	Bendrovės vertinimu, lentelėje turėtų būti nurodyti 2017 m.
35.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.2. poskyris „<...> Išvada. Atlikus vertinimą matyti, kad šio scenarijaus atveju, LEG turėtų galimybę taikyti nepagrįstai dideles kainas, nes LEG turimas pajėgumas būtų reikalingas teikti paslaugą nesant pakankamiems kitų gamintojų pajėgumams, o mažesnieji gamintojai galėtų konkuruoti tarpusavyje, atsižvelgiant į PSO poreikio apimtį ir aukciono taisyklių reikalavimus.“	Išvada neteisinga, nes, kaip rodo 10 lentelės informacija, paslaugų teikėjų galima pasiūlyti galia (nevertinant LEG) visais metais viršijo PSO užsakomą kiekį.
36.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.3. poskyris	1. Kaip nurodyta tiek šioje ataskaitoje, tiek ankstesnėse pastabose, izoliuotas darbo bandymas nėra rezervinės galios paslauga; 2. Aukcionas 2019 m. jau yra įvykęs, todėl VKEKK nurodoma hipotetinė situacija, kad gamintojai nebus suinteresuoti dalyvauti aukcione, net negali įvykti.
37.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.3. poskyris „Trečio scenarijaus vertinimas aktualus atsižvelgiant į tai, kad Energetikos ministerija 2018 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. (17.2-16)-2049 pateikė derinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos integracijos į Europos elektros energetikos sistemas įstatymo Nr. XI-2052 pakeitimo įstatymą, kuriuo siūloma nustatyti, kad privalo būti teikiama izoliuoto darbo paslauga ir gamintojai, kurie teiks darbo izoliuotu režimu paslaugas, bus reguliuojami.<...>“	Įstatymo projektas nėra teisės aktas, todėl juo remtis nėra jokio teisinio pagrindo.
38.	Tyrimo ataskaitos 4.5.1.3.3. poskyris „<...> Išvada. Kai PSO poreikis Tretinio rezervo, Tretinio 330 kV rezervo ir izoliuoto darbo užtikrinimui būtų lygus visų šias paslaugas galinčių teikti elektros energijos gamintojų turimajai galiai, tokiu atveju, visi gamintojai turėtų didelę įtaką savo rinkos dalyje, kadangi jų visų turimas pajėgumas būtų reikalingas teikti Baltijos šalių izoliuoto darbo, Tretinio rezervo ir Tretinio 330 kV rezervo paslaugas.“	Išvada turėtų būti koreguojama, kadangi nenustačius, kokią rinkos dalį užimtų kiekvienas iš rinkos dalyvių, išvada, jog visi rinkos dalyviai turėtų didelę įtaką rinkoje – nepagrįsta. Tokiu atveju gali būti priešinga situacija – nė vienas dalyvis neturėtų didelės įtakos rinkoje.

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
39.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.2. poskyris</p> <p>„<...> „Grobuoniškos“ kainodaros turinys labiau atskleidžiamas mokslinėje literatūroje. „Grobuoniška“ kainodara turi atitikti keletą sąlygų: 1) ūkio subjektas paslaugas gali teikti (teikia) kainomis, mažesnėmis nei paslaugos teikimo sąnaudoms, 2) tokiu būdu pašalinant iš rinkos konkurentus ar sukuriant barjerus atsirasti naujiems, 3) bei vėliau gali taikyti (taiko) didesnes kainas, kurių negalėjo taikyti anksčiau esant konkurentams, taip sukeliant žalą vartotojams. <...>“</p>	<p>Mokslinė literatūra atspindi tik jos autorių nuomonę, todėl turėtų būti remiamasi oficialiais šaltiniais (pvz. Europos Komisijos paaškinimais), o ne subjektyvia keletu mokslininkų nuomone.</p>
40.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.2.1. poskyris</p> <p>„<...> Tačiau remiantis faktiniais Tretinio rezervo paslaugos aukciono rezultatais ir kainos pasiūlymais šios paslaugos teikimui, darytina išvada, kad LEG būtų netikslinga taikyti kainos spaudimą Tretinio rezervo paslaugos aukcione dėl to, kad: <...>“</p>	<p>Kaip jau buvo minėta prieš tai, tam, jog būtų galima analizuoti, ar Bendrovė galėtų taikyti kainų spaudimą, pirmiausia turi būti nustatyta, ar Bendrovė turi didelę įtaką rinkoje, o to Tyrimo ataskaitoje nėra.</p>
41.	<p>Tyrimo ataskaitos 4.5.2.1. poskyrio 15 lentelė</p>	<p>Bendrovė prašo VKEKK nurodyti, kokių pagrindų buvo atskleisti pasiūlymai, kurie pagal aukciono reglamentą nėra viešinami.</p>
42.	<p>Tyrimo ataskaitos 5. skyrius</p>	<p>Šiame skyriuje nėra įvardinta nė vieno subjekto, turinčio didelę įtaką rinkoje.</p>
43.	<p>Tyrimo ataskaitos 5. skyrius</p> <p>„<...> - rinkose egzistuoja administraciniai/teisiniai, strateginiai barjerai bei finansiniai barjerai; <...>“</p>	<p>Šie barjerai yra visiems vienodi ir nesudaro skirtingų sąlygų subjektams įeiti į rinką ar joje veikti. Atitinkamai nėra aišku, kodėl ši išvada yra kitokia nei einanti po jos.</p>
44.	<p>Tyrimo ataskaitos 5. skyrius</p> <p>„<...> Remiantis aukščiau išdėstytais aplinkybėmis, konstatuotina, kad konkurencija tirtose rinkose nėra veiksminga.“</p>	<p>Pažymėtina, kad aplinkybė, jog konkurencija tirtose rinkose nėra veiksminga nereiškia, jog šiose rinkose yra didelę įtaką turintis subjektas. Tuo labiau tai nereiškia, kad šis subjektas yra atsakingas už tokią situaciją, o įpareigojimų nustatymas ūkio subjektams spręstų sisteminę rinkų problemas. Nėra jokios analizės, dėl kitų priemonių, kurios paskatintų konkurenciją rinkose.</p>
45.	<p>Tyrimo ataskaitos 6. skyrius</p> <p>„<...> Pažymėtina, kad siekiama minimizuoti ex ante reguliavimo priemonių taikymą, todėl siūlytina reguliavimo priemonės taikyti tais atvejais, kai konkurencijai tarp skirtingų paslaugos teikėjų atsirasti nėra jokių galimybių. <...>“</p>	<p>Nėra pateikta argumentų, kodėl siekiama minimizuoti.</p>
46.	<p>Tyrimo ataskaitos 6. skyrius</p> <p>„<...> Vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo 66 straipsnio 1 dalimi, 68 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktu ir Taisyklių 29.1-29.3 papunkčiais, Komisija didelę įtaką rinkoje turinčiam asmeniui nustato įpareigojimus teikti paslaugas kainomis, pagrįstomis sąnaudomis, įskaitant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, taip pat įpareigojimus, susijusius su sąnaudų apskaitos sistemomis, skirtomis konkrečių rūšių paslaugoms teikti. <...>“</p>	<p>Pažymėtina, kad iš Tyrimo ataskaitos turinio, taip ir nėra aišku, kas yra tie didelę įtaką turintys subjektai.</p>
47.	<p>Tyrimo ataskaitos 6. skyrius</p> <p>„<...> 2. Pripažinti „Lietuvos energijos gamyba“, AB, didelę įtaką turinčiu asmeniu tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui, paslaugos rinkoje; <...>“</p>	<p>Bendrovės nuomone, išvada turėtų būti tikslintina nurodant, jog kalbama apie 330 kV tretinio galios rezervo paslaugą.</p>
48.	<p>Tyrimo ataskaitos 6. skyrius</p> <p>„<...> 3. Pripažinti „Lietuvos energijos gamyba“, AB, didelę įtaką turinčiu asmeniu tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui, paslaugos rinkoje tais atvejais, kai PSO poreikis šiai paslaugai didesnis už tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui, paslaugas galinčių teikti elektros</p>	<p>1. Bendrovės vertinimu, išvados dalies, lyginančios PSO planuojamo užsakyti rezervo kiekį su paslaugos aukcione pasiūlyta galia („<...> ir šios paslaugos aukcione pasiūlytą galią...“) turėtų būti atsisakyta, nes paslaugų teikėjai patys sprendžia dėl to, kokį kiekį pasiūlyti, t.y. Bendrovė šiais sprendimams įtakos nedaro. 2. Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas ūkio subjekto įtakos rinkoje nustatymo taisykles, ūkio subjektas arba pripažįstamas kaip turintis didelę įtaką arba ne. Ūkio subjektas negali būti pripažįstamas kaip turintis didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, tik tuo atveju, kai joje susiklosto tam tikros sąlygos.</p>

Nr.	Nutarimo nuostata	Bendrovės komentaras
	energijos gamintojų (išskyrus „Lietuvos energijos gamyba“, AB) turimą ir šios paslaugos aukcione pasiūlytą galią; <...>“	
49.	<p>Tyrimo ataskaitos 6. skyrius</p> <p>„<...> 4. Pripažinti AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė ir „Lietuvos energijos gamyba“, AB didelę įtaką turinčiais asmenimis tais atvejais, kai perdavimo sistemos operatoriui pateikus gamybos įrenginių pajėgumų poreikį ateinantiems metams, šis poreikis tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto įtampų valdymui 330 kV perdavimo tinkle ir antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui paslaugos rinkoje bei tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui, paslaugos rinkoje ir izoliuoto darbo užtikrinimui yra lygus visų šias paslaugas galinčių teikti elektros energijos gamintojų turimajai galią; <...>“</p>	<p>1. Kaip parodė 2019 m. aukciono rezultatai AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“ ar UAB Kauno termofikacijos elektrinė, t.y. vienas ar keli iš šių gamintojų, gali taikyti nepagrįstai dideles kainas, nes galima situacija, kai vienas iš jų paslaugas teikia nepaisant to, jog jo kainų pasiūlymas didžiausias tarp visų pasiūlymus pateikusių aukciono dalyvių. Todėl siūlytina išvadą papildyti papildomu punktu:</p> <p>„Pripažinti AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“ didelę įtaką turinčiais asmenimis tais atvejais, kai perdavimo sistemos operatoriui pateikus gamybos įrenginių pajėgumų poreikį ateinantiems metams, šis poreikis tretinio aktyviosios galios rezervo, skirto antrinio avarinio aktyviosios galios rezervo atkūrimui, rinkoje yra mažesnis už šių gamintojų turimą galią.“</p> <p>2. Izoliuoto darbo bandymas nepatenka į rezervinės galios rinkos tyrimo apimtį (argumentai pateikti aukščiau), todėl Bendrovė negali būti pripažinta kaip turinti didelę įtaką rinkoje tuo atveju, kai PSO nustato poreikį atlikti izoliuoto darbo bandymą.</p> <p>3. Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas ūkio subjekto įtakos rinkoje nustatymo taisykles, ūkio subjektas arba pripažįstamas kaip turintis didelę įtaką arba ne. Ūkio subjektas negali būti pripažįstamas kaip turintis didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, tik tuo atveju, kai joje susiklostė tam tikros sąlygos.</p>